

Förenklad uppgiftsskyldighet angående vissa traktamentsersättningar; eo-besvär för avräkning av utländsk skatt

Av kammarrättsrådet C. O. Sandström

Förenklingar och rationaliseringar är något som alltid stått högt på önskelistan i fråga om vårt i många avseenden ganska arbetskrävande taxeringsförfarande. Traktamentsbeskattningen är ett av de områden som ansetts särskilt besvärligt i detta sammanhang. Svårigheterna berör även den uppgiftsskyldighet beträffande erhållna resp. utgivna traktamentsersättningar som åligger både arbetstagare och arbetsgivare.

Riksdagen har på grund av propositionen 1967:31 och i enlighet med bevillningsutskottets betänkande 1967:19 beslutat en förenkling av arbetsgivarnas uppgiftsskyldighet enligt 37 § 2 mom. tredje stycket taxeringsförordningen (TF) beträffande vissa traktamentsersättningar. Detta innebär att man tagit ännu ett steg i förenklingssyfte. I det följande skall redogöras för beslutets huvudsakliga innebörd. Som bakgrund skall dock först erinras om de tidigare gjorda förenklingarna.

Redan förut gällande lättnader i uppgiftsskyldigheten

Redan vid 1963 års riksdag beslöts vissa förenklingar på lönebeskattningens område. Den skattefrihet som gäller för statliga traktamenten utsträcktes då till

vissa andra offentliga traktamenten. Där emot bibehölls skatteplikten för privata traktamenten. Å andra sidan infördes en viss schablonisering av beskattningen i denna del på så sätt att avdrag skulle kunna medges med traktamentsbeloppet utan särskild utredning, om beloppet inte översteg av riksskattenämnden fastställt normalbelopp. Normalbeloppet förutsattes vara anpassat till högsta statliga traktamente. Om den skattskyldige vill ha större avdrag än som svarar mot normalbeloppet måste han förebringa utredning om de verkliga kostnaderna.

Riksskattenämnden har liksom tidigare för åren 1964—1966 fastställt normalbelopp för ökade levnadskostnader vid tjänsteresa i enskild tjänst även för kalenderåret 1967, se Meddelanden från riksskattenämnden Serie I nr 1/1967 p. 3.

I samband med de nya bestämmelserna reglerades också frågan om de kontrolluppgifter som arbetsgivaren har att lämna till ledning för de anställdas taxering. I likhet med vad som redan tidigare gällde behöver traktamentsersättningar som sammanlagt för en anställd inte överstiger 500 kr inte uppges. Det är tillräckligt med t. ex. en kryssmarkering på kontrolluppgiften att traktamentsersättning utgått. Emellertid togs år 1963 ännu ett steg mot förenkling genom att man från

uppgiftsskyldighet undantog även de fall då antalet förrättningsdagar för en anställd inte överstigit 24 för helt år räknat. De båda undantagen från uppgiftsskyldigheten återfinns i 37 § 1 mom. 1 g) (tredje kolumnen).

I de fall traktamentsersättningen inte behöver specificeras på kontrolluppgiften föreligger inte heller deklaraionsplikt för mottagaren. Detta framgår av bestämmelserna i 25 § första stycket 3) TF. Därigenom har man fått överensstämmelse mellan arbetsgivarens uppgiftsskyldighet och den anställdes deklaraionsplikt.

En närmare redogörelse för 1963 års bestämmelser finns i Skattenytt 1963 sid. 337 ff (Reuterswärd).

Den nya dispensmögjligheten

De nya bestämmelserna enligt 1967 års beslut, som återfinns i SFS 1967:109, och som skall kunna tillämpas från och med 1968 års taxering, innebär att en ytterligare möjlighet till förenklat uppgiftslämnande införts utöver de redan gällande. Förenklingen berör även inkomsttagarens deklaraionsplikt.

Det förenklade uppgiftslämnandet enligt de nya bestämmelserna är av samma slag som de redan gällande. Det innebär att i arbetsgivarens kontrolluppgift endast behöver anmärkas, t. ex. genom kryssmarkering, att traktamentsersättning utgått. En fullständig redovisning i enlighet med föreskriften i 37 § 2 mom. tredje stycket TF blir således obehövlig.

Men i motsats till de redan förut gällande lättnaderna i uppgiftsskyldigheten är den nya möjligheten inte av generell natur. I stället fordras särskilt tillstånd i det enskilda fallet.

Tillståndsgivningen ankommer på förste taxeringsintendenten i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen. Därigenom har tillståndsgivningen centraliserats inom varje län, vilket ansetts vara till fördel ur olika synpunkter. Bl.a. kan man vinna en ökad enhetlighet vid bedömningen av ansökningar från olika arbetsgivare.

Dispensförutsättningarna

För att tillstånd skall kunna medges måste vissa förutsättningar vara för handen.

Eftersom dispensmögjligheten är avsedd för sådana fall, i vilka uppgiftsskyldighetens fullgörande på vanligt sätt är mer betungande än annars, gäller att dispens endast medges om arbetsgivaren har ett större antal anställda, som mera regelbundet företar tjänsteresor.

Uppfattningen om vad som skall anses utgöra ett "större antal" anställda kan givetvis variera efter företagets storlek. I propositionen uttalade departementschefen att, om dispensmögjligheten skall ha praktisk betydelse även för de medelstora företagen, enligt hans mening dispens i vart fall borde kunna medges företag med 30—40 anställda som mera regelbundet företar tjänsteresor. Var antalet anställda av denna kategori lägre blev dispensfrågan mera diskutabel. Med anledning av detta uttalade förklarade emellertid bevillningsutskottet att det från rättvisesynpunkt knappast kunde vara tillfredsställande att man för dispens fäste alltför stor vikt vid det antal anställda i företaget som mera regelbundet företog tjänsteresor. En sådan begränsning av möjligheterna till dispens kunde av arbetstagare hos mindre företag komma att uppfattas som en diskriminering. Enligt

utskottets mening borde vid tillståndsprovningen utan allvarligare olägenhet större vikt kunna läggas vid den ersättningspolitik som tillämpades inom företaget än vid företagets storlek. Villkoret att det måste vara fråga om företag med "ett större antal anställda" av den ifrågasvarande kategorien bibehölls dock i den antagna författningstexten, vilket emellertid inte hindrar att bevillningsutskottets uttalande kan beaktas vid dispensreglens tolkning.

Kravet att vederbörande anställda "mera regelbundet" företar tjänsteresor får enligt vad som framhölls i propositionen givetvis inte tolkas alltför strängt med avseende på regelbundenheten. Sålunda bör man enligt motiven kunna acceptera att någon eller några av de anställda reser mindre regelbundet än de andra om blott övriga förutsättningar är uppfyllda.

Den materiella huvudförutsättningen för att medgivande till det förenklade uppgiftsförfarande skall kunna lämnas är, att traktamentsersättningen utgår enligt sådana grunder att den kan antas icke komma att överstiga avdragsgill ökning i levnadskostnaderna.

Den angivna förutsättningen innebär, genom att anknyta till vad som utgör "avdragsgill ökning i levnadskostnaderna", en viss uppmjukning i förhållande till den förutsättning som angavs i den till grund för propositionen liggande departementspromemorian (Stencil Fi 1966:6). Där hade nämligen som dispensvillkor uppställts att traktamentsersättningarna inte översteg de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen. Man hade m. a. o. anknytning till den schabloniserade avdragsrätt, utan krav på särskild utredning, som införts genom 1963 års lagstiftning.

I anledning av promemorieförslaget hade några remissinstanser framhållit att åtskilliga företag tillämpar traktamentsersättningar som överensstämmer med de statliga. Enligt dessa remissinstanser borde den omständigheten att de statliga traktamentena i vissa hänseenden något skiljer sig från de av riksskattenämnden fastställda normalbeloppen inte utesluta möjlighet till befrielse från uppgiftsskyldighet för sådana företag som följer de statliga traktamentsbestämmelserna. I propositionen uttalade departementschefen att också enligt hans mening i dessa fall dispens från den mera fullständiga uppgiftsskyldigheten borde kunna medges. Han anförde vidare:

Lagstiftningens bärande tankegång är ju att de statliga traktamentena är en norm för vad som kan godkännas i beskattningshänseende utan närmare prövning. Att de fastställda normalbeloppen i vissa hänseenden avviker från motsvarande statliga traktamente är närmast en teknisk fråga. Avvikelserna betingas dels av behovet av att ha samma normalbelopp under hela inkomståret och dels av att de statliga traktamentsbestämmelserna ofta är så detaljrika att de inte lämpar sig som allmän schablon utan betydande förenklingar. Det torde inte vara realistiskt att av arbetsgivare i gemen begära att de skall tillämpa det statliga resereglementet. I de fall arbetsgivaren verkligen tillämpar ersättningsbestämmelser som i allt väsentligt överensstämmer med de statliga torde det helt falla inom lagstiftningens grunder att godkänna traktamentena i beskattningshänseende. Anknytningen till de statliga bestämmelserna måste dock gå längre än att traktamentenas dygns- eller delbelopp överensstämmer med de statliga traktamentsbeloppen. Även de statliga reglerna om förutsättningarna för traktamente och om reduktion av traktamente bör i huvudsak följas eller i varje fall icke tillämpas nämnvärt gynnsamma

re av arbetsgivare, som vill kunna påräkna dispens.

Vad beträffar det i något remissyttrande påpekade fallet att ett företag tillämpar direkt betalning till hotell för logikostnader men utger kontant ersättning till den anställde för måltider, får jag här erinra om att riksskattenämnden i samband med fastställandet av normalbeloppen anger hur stor del därav som avser bostad resp. kost m. m. Har hotellkostnaden betalats direkt av arbetsgivaren gäller alltså att det totala normalbeloppet skall minskas med bostadsfaktorn. Om det traktamente som utbetalats till den anställde i fall som detta inte överstigit det sålunda reducerade normalbeloppet, kan alltså det förenklade uppgiftsförfarandet tillämpas.

De synpunkter jag nu framhållit beaktas, om möjligheten till dispens knyts till förutsättningen att traktamentena utgår enligt sådana grunder att de kan antas inte överstiga avdragsgill ökning i levnadskostnaderna. I flertalet fall innebär detta givetvis att traktamentena inte överstiger normalbeloppen.

Departementschefen berörde även det fallet att ett företag till en antalsmässigt mycket begränsad grupp av anställda utbetalar traktamentsersättningar som överstiger normalbeloppen. Med anledning därav framhöll departementschefen, att den omständigheten att för en till antalet begränsad personalkategori, t. ex. företagsledningen, tillämpas särskilda från normalbeloppen avvikande traktamentsersättningar inte i och för sig behöver utesluta möjligheten av att företaget genom dispens får rätt att använda det förenklade uppgiftslämnande som här avses beträffande övriga anställda som uppburit traktamenten, vilka inte överstigit normalbeloppen. Bedömningen får då ske med hänsyn till antalet anställda som tillhör denna senare kategori. Departementschefen tillade att företaget i samband med

sin dispensansökan, i fall som detta, lämpligen bör inge en förteckning över de personer, vilkas traktamentsersättningar överstiger normalbeloppen och därför inte kan omfattas av de förenklade uppgifterna. Vidare borde det förenklade uppgiftslämnandet efter dispens kunna tillämpas också beträffande ett driftställe av flera inom ett företag, när förutsättningarna härför föreligger för driftstället i fråga. Enligt bestämmelserna kan medgivandet således begränsas till en viss grupp av anställda.

Dispensen kan även omfatta resekostnadsersättning som utgjort gottgörelse för faktisk resekostnad vid färd med allmänt kommunikationsmedel. Däremot kan den inte omfatta resekostnadsersättning för tjänsteresa med egen bil, även om ersättningen skulle uppges följa de statliga grunderna för sådana ersättningar. Enligt propositionen kan man nämligen inte komma ifrån att en subjektiv bedömning av dessa grunder i vissa fall kan leda till högre ersättningar än som bort utgå. En öppen redovisning av bilersättningarna ansågs därför nödvändig.

Vidare är att märka att dispensmöjligheten endast kan avse sådana ersättningar som avser resor inom riket. I fråga om utlandsresor fordras alltså alltså en öppen, fullständig redovisning.

En annan viktig, uttryckligen angiven förutsättning för dispens är att den bedömes vara utan olägenhet för taxeringsarbetet. Detta krav måste ses mot bakgrund av bl. a. det förhållandet att det här är fråga om en tillståndsgivning för det enskilda fallet, därvid prövningen enligt sakens natur måste vara av diskretionär natur. Tillståndet måste följaktligen bli beroende av den prövande myndighetens uppfattning om den ersättnings-

politik som tillämpas av det ansökande företaget och om dess förmåga och vilja att lämna korrekta uppgifter i detta hänseende. Det är därför naturligt att — vilket också framhölls redan i departementspromemorian — stor hänsyn även måste tas till att intresset av ett riktigt taxeringsresultat inte äventyras och att inte kontrollmöjligheterna försvåras i alltför hög grad.

Av det sagda följer bl. a. att, om dispens en gång lämnats, man måste kunna lita på att arbetsgivaren inte använder sig av det förenklade uppgiftslämnandet på ett sådant sätt att detta ger anledning betvivla att företagets ersättningspolitik överensstämmer med de förutsättningar som legat till grund för dispensen. Det kan här pekats på det förhållandet att en arbetsgivare som fått dispens, när han skall lämna kontrolluppgifter för sina anställda angående deras olika ersättningar, formellt har möjlighet att samtidigt använda olika markeringar, t. ex. en markering som avser traktamentsersättningar vilka omfattas av dispensen och en markering som avser andra ersättningar¹. Dispensmöjligheten enligt de nya reglerna är nämligen fristående från det förenklade uppgiftslämnande som står arbetsgivarna till buds enligt de särskilda undantagsfall som redan förut funnits enligt g) i 37 § 1 mom. TF, d. v. s. då utlägg för resekostnader, representationskostnader eller traktamenten ersatts med högst 500 kr i resp. fall eller då utgivna traktamentsersättningar inte avsett mer än 24 dagar för år.

Någon icke önskvärd sammanblandning

¹ Det förutsätts i resonemanget här att ytterligare en ruta för kryssmarkering i dispensfallen införes i blanketten för kontrolluppgifter till nästa års taxering.

av de olika uppgiftsmarkeringarna torde inte behöva uppkomma, om arbetsgivaren beträffande en anställd genom klart skilda markeringar t. ex. lämnar uppgift om dels utgiven representationsersättning om högst 500 kr och dels utgivna traktamenten som inte överstiger normalbeloppen. Däremot kan konflikt med dispensföresättningarna uppkomma om en arbetsgivare, som fått dispens i fråga om traktaments- och resekostnadsersättningar, utvidgar det förenklade uppgiftslämnandet beträffande dessa slags ersättningar genom att falla tillbaka på den nyssnämnda undantagsbestämmelsen under g) i 37 § 1 mom. TF. Det ligger vidare i sakens natur, att uppgiftslämnandet även från de nu berörda synpunkterna bör ske enhetligt beträffande samtliga anställda som berörs av dispensen så att inte någon olämplig sammanblandning av de olika uppgiftsgrunderna sker.

Dispensansökan skall göras hos länsstyrelsen i det län där arbetsgivarens hemortskommun är belägen senast den 31 oktober året före taxeringsåret.

Meddelad dispens skall gälla tills vidare. En arbetsgivare som fått dispens beträffande uppgiftsskyldigheten behöver alltså inte hålla dispensen vid liv genom en förnyad ansökan eller genom en årlig anmälningsskyldighet. Taxeringsmyndigheterna kan när som helst hos arbetsgivaren begära de uppgifter som behövs för en bedömning av de utgivna ersättningarna i de hänseenden det här gäller. Om förutsättningarna för lämnad dispens då skulle visa sig brista kan denna omedelbart återkallas.

Om en dispensansökan avslås eller om en lämnad dispens återkallas, kan arbetsgivaren få dispensfrågan omprövad genom att föra talan mot beslutet hos riks-

skattenämnden. Besvären skall ha inkommit till nämnden inom en månad från det han erhöill del av beslutet. Av propositionen framgår att besvärsrätten tillkommit med hänsyn bl.a. till intresset av att dispensgivningen skall ske efter i stort sett samma principer i olika län. Vidare framgår att den prövning som skall ske hos nämnden främst gäller om dispens kan godtas från kontrollmässiga synpunkter. Enligt departementschefen bör det därför i regel vara nämndens ordförande i sin egenskap av chef för kontrollverksamheten som avgör dessa frågor och inte nämnden i plenum..

När lämnad dispens berör anställda inom mer än ett län, bör enligt vad departementschefen framhöll i propositionen den förste taxeringsintendent som medgivit dispensen underrätta dem som svarar för taxeringsarbetet i andra län som berörs av dispensen. Underrättelseförfarandet bör dock ordnas så enkelt och rutinmässigt som möjligt. Enligt departementschefen var det tänkbart att det kunde visa sig mest praktiskt att underrättelse om varje dispensbeslut lämnas samtliga län. Det ankom på riksskatte­nämnden att vid behov utfärda föreskrifter härom.

Den anställdes deklara­tionsplikt

För inkomsttagarens vidkommande gäller att, när arbetsgivaren fått dispens från skyldigheten att lämna detaljerade uppgifter om utgivna traktamenten och eventuella resekostnadsersättningar, inkomsttagaren automatiskt är befriad från deklara­tionsplikt beträffande ersättnin­gar­na i fråga. Här gäller alltså samma befrielse som beträffande sådana trak­ta­mentsersättningar som sammanlagt inte överstiger 500 kr eller som avser

högst 24 dagar. Befrielsen följer av bestämmelsen i 25 § första stycken 3) TF.

Om inkomsttagaren på grund av att ersättnin­gar­na endast kryssmarkerats på kontrolluppgiften inte deklarerar ersättnin­gar­na, får han givetvis inte heller yrka avdrag för de kostnader som svarar mot dessa icke deklarerade ersättnin­gar (p. 3 första stycket anv. till 33 § TF). Den omständigheten att arbetsgivaren fått sin uppgiftsskyldighet förenklad utsluter emellertid inte att den anställde, om han anser det vara till sin fördel på vanligt sätt i deklara­tionen upptar de erhållna ersättnin­gar­na och yrkar avdrag för sina verliga merkostnader.

Extraordinära besvär för avräkning av utländsk skatt

Samtidigt med den nu behandlade kompletteringen av 37 § TF i fråga om uppgiftsskyldigheten har även en annan av TF:s paragrafer blivit föremål för komplettering. Denna är helt fristående från den förra och avser 100 § TF.

Möjligheten att anföra besvär i extraordi­när ordning enligt 100 § TF har nämligen varit oklar, när det gällt tillämpningen i vissa fall av avtal som vårt land ingått med andra länder till undvika­nde av internationell dubbelbeskattning. Det gäller här närmare bestämt fall, då skattskyldig på grund av sådant avtal varit berättigad att från den svenska skatten på sin sammanlagda inkomst eller för­møgenhet avräkna den inkomst- eller för­møgenhetsskatt som erlagts i den andra avtalsslutande staten men då sådan avräkning av någon anledning ändå inte skett. Frågan har fått ökad aktualitet genom de avtal Sverige ingått på senare tid.

Tidigare avtal är i princip baserade på den s.k. exemptmetoden. Denna innebär att, om beskattningsrätten till viss inkomst eller förmögenhet förbehållits den andra staten, samma inkomst eller förmögenhet skall undantas från taxering i Sverige. I nyare avtal har man i allmänhet övergått till att eliminera dubbelbeskattningen genom den s.k. credit of taxmetoden. Enligt denna metod taxeras skattskyldig i vanlig ordning i Sverige även för inkomst och förmögenhet som enligt avtalet skall beskattas i den andra staten. Från den svenska skatten på den sammanlagda inkomsten eller förmögenheten avräknas dock den motsvarande skatt, som den skattskyldige erlagt i den andra staten. Som exempel på avtal i vilket denna credit of tax-metod föreskrivits kan nämnas 1965 års avtal med Schweiz (SFS 1966:554).

Trots förefintligheten av ett avtal kan den situationen inträffa att en skattskyldig person på grund av förbiseende, fel-tolkning e.d. blir beskattad här i riket i strid med avtalet. Vidare får man räkna med att den utländska skattens belopp, som skall uppges vid taxeringen i och för avräkning mot den svenska skatten, i vissa fall inte blir slutgiltigt fastställd förrän efter den ordinarie besvärstidens utgång. Med hänsyn till de speciella förhållanden som det ofta är fråga om i samband med tillämpningen av dubbelbeskattningsavtalen kan den skattskyldige i sådana fall ofta komma i ett läge där han är beroende av att genom extraordinär besvärshänsyn få rättelse i en avtalsstridig beskattning.

Tidigare har emellertid hans möjligheter att få sådan rättelse ställt sig olika allt eftersom de avtalsregler han kunnat åberopa förutsatt en tillämpning av ex-

empt-metoden eller av credit of tax-metoden. I det förra fallet kunde den skattskyldige stödja en extraordinär besvärshänsyn på den i paragrafens första stycke vid 2) angivna grunden att "han taxerats för inkomst eller förmögenhet för vilken han icke är skattskyldig". Med stöd av denna besvärshänsyn kunde den skattskyldige anföra besvär inom fem år efter taxeringsåret. I det senare fallet, dvs då credit of tax-metoden var tillämplig, kunde han möjligen tänkas åberopa den i samma stycke vid 7) angivna besvärshänsynen, nämligen att "han eljest kan åberopa omständighet eller bevis som bort föranleda väsentligt lägre taxering". Det är dock inte säkert att rättelsen, hur befogad den än varit, skulle ha lett till en så "väsentlig" nedsättning som bestämmelsen förutsatte. Därtill kom att uttrycket "lägre taxering" närmast torde åsyfta en nedsättning av det taxerade beloppet och alltså inte en nedsättning av den uträknade skatten, som skatteavräkningen innebär.

I propositionen hade departementschefen framhållit att det inte borde ifrågakomma, att en person som beskattats här i riket i strid med ett sådant avtal som bygger på credit of tax-metoden skulle ha sämre möjligheter att vinna rättelse i beskattningen än den som kunde åberopa ett avtal enligt exempt-metoden. Visserligen föreskrev avtalen regelmässigt att en person med hemvist i Sverige, som blir underkastad en mot avtalet stridande beskattning, kan göra framställning om rättelse hos Kungl. Maj:t utan att detta påverkar rätt att använda sig av de i taxeringsföreskriften angivna rättsmedlen. En sådan framställning fick emellertid ses som en nödfallsåtgärd. I princip borde redan reglerna om extra-

Ny folkbokföringsförordning

Av kanslirådet Stig Wernlund

Den 25 maj i år antog riksdagen en helt ny folkbokföringsförordning. Riksdagen följde därvid Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 88, som lämnats utan erinran av tredje lagutskottet i dess betänkande nr 34. Samtidigt har beslutats vissa följdändringar i taxeringsförordningen (BevU 44). Förslagen har grundats på ett av centrala folkbokförings- och uppboräsnämnden (CFU) avgivet betänkande "Ny folkbokföringsförordning m. m." (SOU 1966:16), som blivit föremål för en omfattande remissbehandling. De nya bestämmelserna, som återfinns i SFS 1967:198 och 199, träder i kraft den 1 oktober 1967 men skall börja tillämpas den 1 januari 1968. Mantalsskrivningen hösten 1967 skall dock följa de nya bestämmelserna.

Övergång till ADB-system — ny folkbokföringsförordning

Att 1946 års folkbokföringsförordning

ordinär besvärsmetod medge samma möjligheter till rättelse av beskattningen, oberoende av om avtalsreglerna följer den ena eller andra metoden.

I enlighet med departementschefens förslag har i 100 § TF som en ytterligare besvärgrund uttryckligen angivits den omständigheten, att den skattskyldige inte erhållit sådan avräkning av utländsk skatt, vartill han är berättigad enligt överenskommelse med främmande stat.

ersatts med en helt ny förordning beror bl. a. på statsmakernas principbeslut år 1963 om övergång till ADB-system för registrerings-, beräknings- och redovisningsarbeten inom folkbokföring, taxering och uppborä senast vid årsskiftet 1967/68. I den nya förordningen har medtagits endast sådana grundläggande bestämmelser av huvudsakligen materiell innebörd som krävt ställningstagande från riksdagens sida. De viktigare tillämpningsföreskrifterna avses skolas i en enda författning, benämnd "folkbokföringskungörelse", som ersätter såväl mantalsskrivningskungörelsen som kyrkobokföringskungörelsen och de båda äldre specialförfattningarna rörande Stockholm och Göteborg.

Inga årliga mantalsuppgifter i framtiden

Den viktigaste nyheten i förordningen för såväl allmänheten som myndigheterna är att de årliga mantalsuppgifterna slopas. Därmed slopas även det s. k. förskrivningsförfarandet samt skyldigheten för fastighetsägare att upprätta huvudförteckningar. Mantalsskrivningen kommer således redan fr. o. m. denna höst att ske utan direkt medverkan av allmänheten. I stället skall mantalsskrivningen grundas på vad som redan finns tillgängligt inom kyrkobokföringen eller på annat sätt. De år som det sker allmän folk- och bostadsräkning kommer givetvis de därvid lämnade särskilda uppgifterna att läggas till grund för mantalsskrivningen.